

Βρυξέλλες, 15 Ιουνίου 2018
(OR. en)

9452/18

ECOFIN 538
UEM 216
SOC 351
EMPL 283
COMPET 406
ENV 389
EDUC 238
RECH 261
ENER 212
JAI 554

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	9215/18 - COM(2018) 426 final
Θέμα:	Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σουηδίας για το 2018 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Σουηδίας για το 2018

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως αναθεωρήθηκε και εγκρίθηκε από διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου, με βάση την πρόταση COM(2018) 426 final της Επιτροπής.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σουηδίας για το 2018
και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης
της Σουηδίας για το 2018

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών², και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 22 Νοεμβρίου 2017, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2018 σχετικά με τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Έλαβε δεόντως υπόψη τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 22 Μαρτίου 2018.
Στις 22 Νοεμβρίου 2017, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Σουηδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.

- (2) Η έκθεση χώρας του 2018 για τη Σουηδία δημοσιεύτηκε στις 7 Μαρτίου 2018. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Σουηδίας όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 11 Ιουλίου 2017³, η συνέχεια που δόθηκε στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Σουηδίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπειριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 7 Μαρτίου 2018. Με βάση τη σχετική ανάλυση, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Σουηδία παρουσιάζει μακροοικονομικές ανισοροπίες. Ειδικότερα, τα υπερτιμημένα επίπεδα τιμών των κατοικιών, σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη αύξηση του χρέους των νοικοκυριών, ενέχουν κινδύνους άτακτης διόρθωσης. Το ήδη υψηλό χρέος των νοικοκυριών παραμένει σε ανοδική πορεία. Οι τιμές των κατοικιών αυξάνονται με ταχύ και σχεδόν αδιάλειπτο ρυθμό εδώ και 20 περίπου έτη. Το τελευταίο τρίμηνο του 2017 καταγράφηκε αρνητική ανάπτυξη. Ωστόσο, σύμφωνα με δείκτες αποτίμησης, οι τιμές των κατοικιών παραμένουν πολύ υψηλές σε σχέση με τα θεμελιώδη μεγέθη. Μολονότι οι τράπεζες διατηρούν, κατά τα φαινόμενα, επαρκή κεφαλαιοποίηση, μια άτακτη διόρθωση θα μπορούσε να επηρεάσει και τον χρηματοπιστωτικό τομέα, λόγω του αυξανόμενου ανοίγματος των τραπεζών σε ενυπόθηκα δάνεια νοικοκυριών. Σε τέτοια περίπτωση, υπάρχει το ενδεχόμενο να υπάρξουν δευτερογενείς επιπτώσεις σε γειτονικές χώρες, δεδομένων των συστημικών χρηματοπιστωτικών αλληλεξαρτήσεων. Κατά τα πρόσφατα έτη ελήφθησαν μέτρα για τη συγκράτηση της μεγέθυνσης του ενυπόθηκου χρέους και την αύξηση της κατασκευής κατοικιών. Ωστόσο, τα μέτρα πολιτικής που έχουν εφαρμοστεί έως τώρα δεν στάθηκαν επαρκή για να αντιμετωπιστεί η υπερτίμηση στον τομέα των κατοικιών, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν βασικά κενά στα μέτρα πολιτικής, ιδίως σε σχέση με τα φορολογικά κίνητρα για την απόκτηση κατοικίας, καθώς και με τη λειτουργία της προσφοράς κατοικιών και της αγοράς ενοικίασης ακινήτων.
- (3) Στις 27 Απριλίου 2018, η Σουηδία υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2018 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.

³ ΕΕ C 261 της 9.8.2017, σ. 1.

- (4) Οι σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁴, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Σουηδία υπόκειται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2018, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει πλεόνασμα 1,0 % του ΑΕΠ το 2018 και να εξακολουθήσει να τηρεί τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο — διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ — καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει στο 37,3 % το 2018 και στη συνέχεια να μειωθεί στο 29,0 % το 2021. Η οικονομική ανάπτυξη και τα υγιή δημόσια οικονομικά πρόκειται να είναι οι βασικοί παράγοντες που θα συντελέσουν στη μείωση του δείκτη του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2018, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει πλεόνασμα της τάξης του 0,7 % του ΑΕΠ το 2018 και πλεόνασμα της τάξης του 1,0 % του ΑΕΠ το 2019, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Με βάση την αξιολόγησή του όσον αφορά το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018 και λαμβανομένων υπόψη των εαρινών προβλέψεων του 2018 της Επιτροπής, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Σουηδία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2018 και το 2019.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (6) Το χρέος των νοικοκυριών, αν και βρισκόταν σε ήδη υψηλά επίπεδα, εξακολούθησε να αυξάνεται. Το χρέος των νοικοκυριών αυξήθηκε κατά 7,0 % το 2017, φθάνοντας περίπου το 86 % του ΑΕΠ και το 184 % του διαθέσιμου εισοδήματος — μεταξύ των υψηλότερων επιπέδων στην Ένωση. Αφού μειώθηκε κάπως το 2016, ο μέσος δείκτης του χρέους προς το διαθέσιμο εισόδημα των νέων ενυπόθηκων δανειοληπτών αυξήθηκε εκ νέου το 2017, σε νέο υψηλό ποσοστό 411 %. Η αύξηση του χρέους των νοικοκυριών οφείλεται κυρίως στην αύξηση των ενυπόθηκων δανείων, σε συνδυασμό με τις υψηλές τιμές των ακινήτων και τις διαρθρωτικές στρεβλώσεις που ευνοούν τις επενδύσεις σε χρηματοδοτούμενα με ενυπόθηκα δάνεια ακίνητα. Τα επίπεδα του χρέους είναι άνισα κατανομημένα εφόσον τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα και τα νέα νοικοκυριά έχουν επιβαρυνθεί με ιδιαίτερα υψηλά χρέη σε σχέση με τα εισοδήματά τους. Η Σουηδία έχει εφαρμόσει διάφορα μακροπροληπτικά μέτρα κατά τα τελευταία έτη. Τα μέτρα που ελήφθησαν περιλαμβάνουν τον καθορισμό ορίων δανείου-αξίας, την προσαρμογή των κατώτατων ορίων συντελεστή στάθμισης των τραπεζών και την καθιέρωση ενός κανόνα τυπικής αποπληρωμής ενυπόθηκων δανείων τον Ιούνιο του 2016. Τον Μάρτιο του 2018 άρχισε να ισχύει μια νέα ενισχυμένη απαίτηση αποπληρωμής ενυπόθηκων δανείων για υποθήκες με υψηλό δείκτη χρέους-διαθέσιμου εισοδήματος. Η Σουηδία έχει επίσης εκδώσει νομοθεσία για την ενίσχυση της νομικής εντολής της αρχής μακροπροληπτικής εποπτείας (*Finansinspektionen*). Η νέα εντολή είναι λειτουργική από τον Φεβρουάριο του 2018, οπότε η αρχή έχει τη δυνατότητα να ανταποκρίνεται πιο έγκαιρα λαμβάνοντας ευρύτερο φάσμα μέτρων για την αντιμετώπιση των κινδύνων που συνδέονται με την αυξανόμενη δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών. Τα μέτρα μακροπροληπτικής πολιτικής που έχουν ληφθεί μέχρι στιγμής είχαν περιορισμένο αντίκτυπο στην αύξηση του ενυπόθηκου δανεισμού. Ο σταδιακός περιορισμός της φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων ή η αύξηση των περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας θα βοηθούσε να καμφθεί η αύξηση του χρέους των νοικοκυριών, αλλά η κυβέρνηση δεν έχει σημειώσει καμία πρόοδο στο θέμα αυτό.
- (7) Το 2017, η οικονομία της Σουηδίας σημείωσε σημαντική ανάπτυξη κατά περίπου 2,4 %, που τροφοδοτήθηκε από την ισχυρή εγχώρια ζήτηση. Οι επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 6,0 % (σε ετήσια βάση) χάρη στην ιδιαίτερα σημαντική συμβολή των επενδύσεων σε ακίνητα κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα. Παρά την απότομη αύξηση τα τελευταία χρόνια των νέων κατασκευών, εξακολουθεί να υφίσταται ανεπάρκεια προσφοράς, ιδίως οικονομικά προσιτών κατοικιών γύρω από τις μεγάλες πόλεις. Η έλλειψη διαθέσιμων και οικονομικά προσιτών κατοικιών μπορεί επίσης να περιορίσει την κινητικότητα των εργαζομένων και την αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας και να συμβάλει στην ανισότητα μεταξύ των γενεών.

- (8) Μετά από δύο δεκαετίες απότομης ανόδου των τιμών των κατοικιών, η αγορά ακινήτων σημείωσε σταδιακή μείωση από το φθινόπωρο του 2017, αλλά οι τιμές παραμένουν πάνω από τα θεμελιώδη μεγέθη. Στους βασικούς παράγοντες περιλαμβάνονται τα φορολογικά κίνητρα που ευνοούν την ιδιόκτητη κατοικία και τα ενυπόθηκα χρέη, καθώς και οι χαλαροί όροι δανεισμού σε συνδυασμό με τα ακόμη σχετικά χαμηλά επιτόκια αποπληρωμής ενυπόθηκων δανείων. Επιπλέον, η έλλειψη στέγης συνδέεται με διαρθρωτικές ανεπάρκειες, μεταξύ των οποίων ο περιορισμένος ανταγωνισμός στον κατασκευαστικό τομέα λόγω των εμποδίων εισόδου στην αγορά για τις μικρές και ξένες εταιρείες, καθώς και η ικανότητα των μεγάλων κατασκευαστών να ελέγχουν τους έγγειους πόρους. Υπάρχουν επίσης εμπόδια στην αποτελεσματική χρήση του υφιστάμενου αποθέματος κατοικιών. Στην αγορά ενοικίασης ακινήτων, ενοίκια σε τιμές χαμηλότερες από αυτές της αγοράς δημιουργούν φαινόμενα εγκλωβισμού και άνισης μεταχείρισης μεταξύ των «εντός» και των «εκτός». Στην αγορά της ιδιοκατοίκησης οι φόροι κεφαλαιουχικών κερδών μειώνουν την κινητικότητα των ιδιοκτητών ακινήτων. Οι σουηδικές αρχές συνεχίζουν να υλοποιούν σταδιακά το σχέδιο 22 σημείων για την αύξηση της κατασκευής κατοικιών και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της αγοράς κατοικιών. Ωστόσο, δεν έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα πολιτικής για την καθιέρωση μεγαλύτερης ευελιξίας στον καθορισμό των τιμών των ενοικίων ή για την αναθεώρηση του σχεδιασμού του φόρου κεφαλαιουχικών κερδών.
- (9) Η προηγμένη οικονομία χρειάζεται εργαζομένους με υψηλές δεξιότητες· αντίστοιχες ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό εμφανίζονται σε τομείς όπως ο κατασκευαστικός τομέας, η εκπαίδευση, η υγεία, οι επιστήμες, η μηχανική και οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών. Στο πλαίσιο αυτό, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, όπως η ένταξη των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, ιδίως των γυναικών, στην αγορά εργασίας. Το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών που έχουν γεννηθεί εκτός ΕΕ είναι σημαντικά χαμηλότερο από το σύνολο του πληθυσμού. Οι διαφορές εκπαιδευτικών επιδόσεων μεταξύ μαθητών από διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές καταβολές διευρύνονται. Η ένταξη των νεοαφιχθέντων μεταναστών μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα απαιτεί στενή παρακολούθηση, όπως και η αυξανόμενη έλλειψη εκπαιδευτικών.
- (10) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2018 η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Σουηδίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2018 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης 2018, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2018 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Σουηδία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Σουηδία αλλά και τον βαθμό στον οποίο συμμορφώνονται με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

- (11) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018 και είναι της γνώμης⁵ ότι η Σουηδία αναμένεται να συμμορφωθεί με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (12) Υπό το πρίσμα της εμπειριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2018 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2018. Οι συστάσεις του βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται κατωτέρω στη σύσταση 1.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σουηδία να λάβει μέτρα το 2018 και το 2019 προκειμένου:

1. Να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που σχετίζονται με την υψηλή δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών, με σταδιακή μείωση της φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων ή αυξάνοντας τους περιοδικούς φόρους ακίνητης περιουσίας. Να προωθήσει την κατασκευή κατοικιών όπου οι ελλείψεις είναι οι πλέον πιεστικές, ιδίως αίροντας τα διαρθρωτικά εμπόδια για τις οικοδομές, και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της αγοράς κατοικιών, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση μεγαλύτερης ευελιξίας κατά τον καθορισμό των τιμών των ενοικίων και με την αναθεώρηση του σχεδιασμού του φόρου κεφαλαιουχικών κερδών.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

⁵ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.